

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

۲۶. حوزه زنان و خانواده

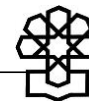
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات فرهنگی

کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۴۶۸۵
بهمن‌ماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	احکام لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در حوزه زنان و خانواده
۴.....	بررسی اعتبارات اختصاص یافته به حوزه زنان و خانواده برحسب دستگاه، برنامه و شرح فعالیت
۳۱.....	مقایسه برنامه‌های حوزه زنان خانواده با مواد برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۳۳.....	جمع‌بندی و پیشنهادها
۳۵.....	منابع و مأخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور ۲۶. حوزه زنان و خانواده

چکیده

پراکندگی اعتبارات حوزه زنان و خانواده در کنار فرابخشی بودن آن، موجب شده تجمیع اعتبارات اختصاص یافته به این حوزه دشوار شود. با این حال می‌توان اعتبارات این حوزه را ذیل دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده و برنامه و شرح فعالیت‌های مرتبط پیگیری کرد. به‌ویژه آنکه در تبصره‌های ماده واحده هیچ بند مشخصی به این حوزه اختصاص نیافته است.

بررسی مجموعه اعتبارات معاونت امور زنان و خانواده نشان می‌دهد، اعتبارات از ۱۵۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴، به ۱۵۸ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ افزایش یافته که به معنی رشد ۵ درصدی آن است. عمده‌ترین تغییر برنامه‌ای در معاونت امور زنان و خانواده حذف برنامه فناوری اطلاعات و توسعه دولت الکترونیک و جایگزین شدن آن با برنامه پژوهش‌های کاربردی است. بر این اساس برای معاونت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، ذیل برنامه پژوهش‌های کاربردی، جهت «تحقیق، مطالعه، مشاوره و ترجمه در خصوص مسائل زنان» ۴ میلیارد ۸۲۳ میلیون ریال اعتبار در نظر گرفته شده است.

یکی از مهمترین تغییرات صورت گرفته در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در حوزه زنان و خانواده حذف نام شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده از لایحه و عدم اعتباربخشی مستقل به آن است. توضیح آنکه تا پیش از لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ این شورا به‌عنوان یکی از ارکان زیرمجموعه شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌صورت مستقل اعتبار دریافت می‌کرد، اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، تنها دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی اعتبار دریافت کرده و نامی از شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده به میان نیامده است. نکته‌ای که فهم مجموع میزان اعتبارات اختصاص یافته به شورا را دشوار و غیرممکن کرده است. با این حال با توجه به اینکه یکی از برنامه‌های ذیل دبیرخانه تحت عنوان «برنامه سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده» قید شده، می‌توان این احتمال را داد که بخش اعظم اعتبار شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده از طریق این برنامه تأمین خواهد شد.

رشد اعتبارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نیز از دیگر نکات قابل تأمل در لایحه است. بر این اساس مجموع اعتبارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با رشدی معادل ۳۲ درصد همراه بوده است. این افزایش اعتبارات، هم در اعتبار هزینه‌ای و هم در اعتبارات تملک دارایی

این دستگاه قابل مشاهده است. اگرچه افزایش اعتبار در تمامی شرح فعالیت‌های کانون رخ داده اما رشد اعتبار فعالیت «تولید و اجرای تئاتر کودکان و نوجوانان» با ۴۵۴ درصد و فعالیت ادبی مراکز فرهنگی و هنری کانون با ۵۷ درصد بیش از سایر فعالیت‌ها بوده است. فعالیت «تولید آثار، محتوا و ایجاد پورتال کودکان» نیز برای اولین بار در لایحه اعتبار دریافت کرده است. علاوه بر این عنوان برنامه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ به صورت کامل تغییر یافته است.

- در مجموعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در حوزه زنان و خانواده نکات زیر قابل ذکر است:
از جمله نکات مثبت لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در حوزه زنان و خانواده باید به اختصاص ردیف برنامه مجزا برای زنان سرپرست خانوار برای اولین بار ذیل سازمان بهزیستی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کمیته امداد امام خمینی (ره)، اختصاص برنامه‌ای مستقل تحت عنوان «برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی- ایرانی» ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و متناسب شدن برنامه شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده تحت عنوان «سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده» با شرح وظایف این سازمان اشاره کرد.

با این حال چالش‌ها و خلأهایی نیز در این لایحه به چشم می‌خورد که در ادامه به آنها اشاره می‌گردد:

- عدم وجود شرح فعالیت و اقدام خاص جهت تحکیم نهاد خانواده،
- عدم تمرکز در فعالیت‌های مرتبط با حمایت از زنان سرپرست خانوار،
- متناسب نبودن شرح فعالیت‌های معاونت امور زنان و خانواده با اهداف و جایگاه معاونت امور زنان و خانواده،
- مشخص نبودن رویکرد دولت در خصوص بیمه زنان خانه‌دار.

مقدمه

با توجه به اعلام وصول لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، در این گزارش به بررسی مجموعه اعتبارات و برنامه‌های اختصاص داده شده به حوزه زنان و خانواده پرداخته شده است.

سنجش مجموع اعتبارات اختصاص یافته به حوزه زنان و خانواده بسیار دشوار است. بخش عمده این دشواری به پراکندگی اعتبارات در دستگاه‌ها و برنامه‌های مرتبط و همچنین شرح فعالیت‌های ذیل هر برنامه باز می‌گردد. بر این اساس علاوه بر دستگاه‌های اصلی که به لحاظ ماهیت ساختار، نوع عملکرد و برنامه‌ها کاملاً مرتبط با حیطه حوزه زنان و خانواده تلقی می‌گردند (این هماهنگی حتی از عنوان دستگاه نیز قابل فهم است)، در بودجه سنواتی با دستگاه‌ها و برنامه‌هایی روبرو هستیم که اگرچه عنوان و شرح وظایف

اصلی دستگاه مستقیماً و به صورت کامل مرتبط با حوزه زنان و خانواده نیست با این وجود، ذیل برنامه‌ها یا شرح فعالیت‌های آنها- با توجه به حیطه وظایف و اهداف سازمان- برنامه‌ها و اقداماتی مرتبط با حوزه زنان و خانواده حضور دارد.

علاوه بر این، حوزه زنان و خانواده، به علت قرار گرفتن مفهوم خانواده در آن و به گستردگی دامنه این مفهوم، می‌تواند دربردارنده اعتبارات اختصاص یافته به خانواده شهدا، اعتبارات اختصاص یافته به موضوع سلامت خانوار و ... نیز گردد. اینکه بتوان از این اعتبارات به عنوان اعتبارات حوزه زنان و خانواده یاد کرد محل بحث است. به نظر می‌رسد این اعتبارات پیش از آنکه با حوزه زنان و خانواده مرتبط باشد با حوزه تخصصی چون رفاه، بهداشت و سلامت و ... ارتباط تنگاتنگ دارد. بر همین اساس مناسب‌تر است این اعتبارات ذیل حوزه تخصصی خود محاسبه و بررسی شود. هرچند که ممکن است برخی این ایده را نپذیرفته و معتقد به لزوم به حساب آوردن این اعتبارات در حوزه زنان و خانواده نیز باشند.

در این گزارش به علت پرهیز از پراکنده‌گویی و همچنین مشخص شدن اعتبارات واقعی اختصاص یافته به این حوزه و همچنین وجود دفاتر تخصصی مرتبط با این موضوعات در مرکز پژوهش‌ها به موضوعاتی چون دانشگاه‌های مختص زنان و اعتبارات آنها، موضوعات مرتبط با سلامت خانواده چون پزشکی خانواده، خدمات ارائه شده به خانواده شهدا و ... پرداخته نخواهد شد.

بر این اساس در ابتدا ماده واحده لایحه و مواد اختصاص یافته به این حوزه بررسی خواهد شد، سپس اعتبارات دستگاه‌های اصلی مرتبط با این حوزه از جمله معاونت امور زنان و خانواده، شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده، شورای سیاست‌گذاری حوزه علمیه خواهران و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و شرح اقدامات ذیل برنامه‌های آنها پرداخته خواهد شد و در نهایت نیز به بررسی سایر برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده که در سایر دستگاه‌ها ذکر شده است و انطباق برنامه‌های لایحه با برنامه پنجم توسعه می‌پردازیم.

احکام لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در حوزه زنان و خانواده

با توجه به تقدیم لایحه تنظیم برخی از احکام برنامه‌های توسعه در کشور به مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۴/۸/۵ و بررسی این مواد در صحن علنی، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، شاهد کاهش حجم احکام و تبصره‌های ماده واحده هستیم. بر این اساس اگرچه در سنوات گذشته همواره تبصره‌هایی با موضوعاتی چون «اعطای مجوز به مرکز امور زنان و خانواده جهت عقد تفاهمنامه با دستگاه‌های اجرایی جهت پیشبرد اهداف خود» و یا «اعطای مجوز هزینه‌کرد تا یک درصد از اعتبارات دستگاهی برای حوزه زنان و خانواده» در حوزه زنان و خانواده حضور داشت، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ هیچ تبصره‌ای مرتبط با موضوع زنان و خانواده وجود ندارد.

بررسی اعتبارات اختصاص یافته به حوزه زنان و خانواده برحسب دستگاه، برنامه و شرح فعالیت

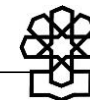
همان‌طور که ذکر شد پراکندگی اعتبارات حوزه زنان و خانواده موجب شده تجميع اعتبارات اختصاص یافته به این حوزه دشوار شود. جهت فهم بهتر این موضوع در این گزارش، اعتبارات به دو صورت دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده و برنامه و شرح اقدامات مرتبط ذکر شده است.

الف) دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده

همان‌طور که ذکر شد در حوزه زنان و خانواده با دستگاه‌هایی روبرو هستیم که به‌لحاظ ماهیت ساختار، نوع عملکرد و برنامه‌ها و حتی عنوان دستگاه کاملاً مرتبط با حیطه حوزه زنان و خانواده تلقی می‌گردند. این دستگاه‌ها را می‌توان دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده تلقی کرد. ازجمله این دستگاه‌ها باید به معاونت امور زنان و خانواده، شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده، شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران و شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان اشاره کرد.

۱. معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری مهمترین نهاد فعال در حوزه سیاستگذاری اجرایی در موضوع زنان و خانواده تلقی می‌شود. در ادامه اعتبارات و برنامه‌های این معاونت در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۴ بررسی شده است.

(میلیون ریال)

جدول ۱. مقایسه اعتبارات و برنامه‌های معاونت امور زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با قانون بودجه سال ۱۳۹۴

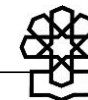
مجموع اعتبارات			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			اعتبارات اختصاصی			اعتبارات هزینه‌ای			عنوان	کد دستگاه
درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴		
۵/۳۳	۱۵۸,۱۵۰	۱۵۰,۱۵۰	۰/۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۰	۰	۰	۵/۳۳	۱۵۸,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	نهاد ریاست جمهوری- مرکز امور زنان و خانواده	۱۰۱۰۰۰-۷
۷/۱۸	۱۰۷,۱۷۷	۱۰۰,۰۰۰	۰/۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷/۱۸	۱۰۷,۱۷۷	۱۰۰,۰۰۰	ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده	۱۷۰۳۰۰۲۰۰
۰/۰۰	۴۶,۰۰۰	۴۶,۰۰۰	۰/۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۰۰	۴۶,۰۰۰	۴۶,۰۰۰	برنامه حمایت از تشکلهای اجتماعی جوانان و زنان	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۰
۰/۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۰/۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۰	۰	۰	۰/۰۰	۰	۰	برنامه تأمین، توسعه مقاوم‌سازی تعمیر تجهیز فضا، ساختمان‌ها	۱۷۰۳۰۴۱۰۰۰
۱۰۰	۴,۸۲۳	۰	۰/۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۴,۸۲۳	۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰

همان‌طور که ملاحظه می‌شود مجموعه اعتبارات معاونت از ۱۵۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴، به ۱۵۸ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ افزایش یافته که به معنی رشد ۵ درصدی آن است. این رشد ۵ درصدی در مجموع اعتبارات هزینه‌ای معاونت رخ داده است. هر چند که با توجه به نرخ تورم سال ۱۳۹۵، این رشد را باید رشد منفی در نظر گرفت. با توجه به حجم اندک نیروهای استخدامی معاونت و نقش ستادی آن، از مجموع ۱۵۸ میلیارد ریال اعتبارات هزینه‌ای معاونت در لایحه، تنها ۵ میلیارد و ۱۷۷ میلیون ریال برای حقوق و مزایا در نظر گرفته شده و بخش عمده این اعتبار (۱۵۲ میلیارد و ۸۲۳ میلیون ریال) برای اجرای برنامه‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده اختصاص یافته است.

بر اساس آنچه از جدول ۱ بر می‌آید برنامه «ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده» با رشدی معادل ۷ درصد از ۱۰۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ به ۱۰۷ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. اعتبار برنامه‌های «حمایت از تشکلهای و مشارکتهای اجتماعی جوانان و زنان» و «برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز فضا، ساختمان‌ها» در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۴ تغییری نیافته است. عمده‌ترین تغییر برنامه‌ای در معاونت امور زنان و خانواده حذف برنامه «فناوری اطلاعات و توسعه دولت الکترونیک» و جایگزین شدن آن با «برنامه پژوهش‌های کاربردی» است. بر این اساس معاونت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ ذیل برنامه «پژوهش‌های کاربردی»، جهت «تحقیق، مطالعه، مشاوره و ترجمه در خصوص مسائل زنان» ۴ میلیارد و ۸۲۳ میلیون اعتبار دریافت کرده، این در حالی است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۴، ۴ میلیارد ریال از اعتبارات معاونت جهت فعالیت «حمایت از بانک‌های اطلاعاتی در حوزه زنان و خانواده» اختصاص یافته بود.

با توجه به اهمیت فعالیت‌های صورت گرفته ذیل هر برنامه در معاونت امور زنان و خانواده در ادامه تلاش شده شرح اقدام هر برنامه مورد بررسی قرار گیرد:

جدول ۲. بررسی شرح فعالیت‌های معاونت امور زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

(میلیون ریال)

هدف کمی			مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	شماره دستگاه/ برنامه
هزینه واحد	مقدار	سنجه عملکرد					
۲,۰۰۰	۱۰	طرح	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	ارتقای مهارت‌های شغلی زنان	برنامه ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده	۱۷۰۳۰۰۲۰۰۰
۱,۲۱۷	۱۰	طرح	۱۲,۱۷۷	۲۰,۰۰۰	ارتقای وضعیت بهداشت روانی و سلامت جسمانی زنان و خانواده		
۱,۰۰۰	۲	مراسم	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	برگزاری مراسم روز زن و روز ملی خانواده ^۱		
۲,۵۰۰	۱۰	طرح	۲۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	برگزاری نشست‌ها و نمایشگاه‌ها		
۱۰	۱۰۰	نفر	۱,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	تشویق زنان ایثارگر، هنرمند، محقق، نویسنده، کارآفرین و نخبه		
۴,۰۰۰	۱۰	طرح	۴۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی		
۷۰۰	۱۰	طرح	۷,۰۰۰	۴,۰۰۰	حمایت از بانک اطلاعاتی در حوزه زنان و خانواده		
۲,۳۰۰	۲۰	تشکل	۴۶,۰۰۰	۴۴,۰۰۰	حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های بانوان	برنامه حمایت از تشکل‌ها و مشارکت‌های اجتماعی جوانان و زنان	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۰
۴۸۲	۱۰	طرح	۴,۸۲۳	۲۰,۰۰۰	تحقیق، مطالعه، مشاور و ترجمه در خصوص مسائل زنان ^۲	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰
			۱۵۰	۱۵۰	-	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر تجهیز فضا، ساختمان‌ها	۳۰۲۷۴

۱. در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ این فعالیت در زیرمجموعه برنامه «حمایت از تشکل‌ها و مشارکت‌های اجتماعی جوانان و زنان» (۳۰۲۵۲) قرار داشته است.

۲. در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ این فعالیت زیرمجموعه برنامه «ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده» قرار داشت.

در خصوص جدول فوق چند نکته قابل ذکر است:

- اگرچه یکی از برنامه‌هایی که معاونت امور زنان و خانواده ذیل آن اعتبار دریافت می‌کند، برنامه «ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده» است و بخش عمده اعتبارات اختصاص یافته به معاونت نیز باید صرف همین برنامه گردد (۱۰۷ میلیارد ریال از ۱۵۸ میلیارد ریال) با این حال نگاهی به شرح فعالیت‌های ذیل این برنامه نشان می‌دهد اقدام روشنی در خصوص موضوع تحکیم خانواده زیرمجموعه آن، قرار نگرفته است. این در حالی است که در حوزه شاخص‌های مرتبط با تحکیم نهاد خانواده، به‌ویژه وضعیت ازدواج و طلاق در کشور با چالش جدی روبرو هستیم که سیاستگذاری معاونت در این خصوص را الزامی می‌نماید.

به‌عبارت دیگر اگرچه حوزه خانواده جزء زیرمجموعه این نهاد قرار می‌گیرد و همچنین عنوان برنامه مشخص در این زمینه وجود دارد، فقدان برنامه‌ریزی عملیاتی در خصوص تحکیم نهاد خانواده علیرغم رشد آمار طلاق در جامعه از چالش‌های جدی لایحه بودجه در بخش زنان و خانواده محسوب می‌گردد.

- نگاهی به عمده شرح فعالیت‌های تعریف شده نشان می‌دهد عمده اقدامات معاونت متمرکز بر فعالیت‌های اجرایی بوده و در راستای سیاستگذاری در حوزه زنان و خانواده اقدام روشنی تعریف نشده است. ارتقای وضعیت بهداشت روانی و سلامت جسمانی زنان و خانواده، برگزاری نشست‌ها و نمایشگاه‌ها، تشویق زنان ایثارگر، هنرمند، محقق، نویسنده، کارآفرین و نخبه، حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های بانوان، حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی همگی فعالیت‌های اجرایی هستند. علاوه بر این بخش عمده این اقدامات دارای متولی اجرایی در سطح وزارت^۱ هستند اینکه چرا معاونت امور زنان و خانواده به‌جای هزینه‌کرد اعتبارات خود در راستای سیاستگذاری اجرایی یا بازنگری قوانین و مقررات حوزه زنان و خانواده وارد فعالیت‌های اجرایی شده که در آن رابطه، متولی مشخصی در دستگاه‌های اجرایی وجود دارد محل سؤال است.^۲

- نگاهی به جدول فوق نشان می‌دهد شرح فعالیت «حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی» ذیل برنامه ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده، بسیار کلی تنظیم شده است و مشخص نیست ذیل آن چه فعالیت‌هایی صورت می‌گیرد. به‌ویژه آنکه برای هر طرح در این زمینه رقم ۴۰۰۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده که رقم نسبتاً زیادی است.

۱. به‌عنوان مثال برای ارتقای بهداشت زنان : وزارت بهداشت؛ حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌ها : وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، تشویق زنان ایثارگر، بنیاد شهید و امور ایثارگران و .....
 ۲. اگرچه معاونت در توضیح این مسئله، معتقد به عدم توجه دستگاه‌ها به حوزه زنان و خانواده و چالش‌های آن است. با این وجود با توجه به اعتبارات ناچیز معاونت در این زمینه و عدم امکان فعالیت در همه زمینه‌های نیازمند توجه در این حوزه، مناسب است معاونت به جای ورود به فعالیت‌های اجرایی خرد که مخاطب چندانی را نیز تحت پوشش قرار نمی‌دهد، راهکار دیگری بیاندیشد.

- با توجه به حجم اعتبارات اندک معاونت به نظر می‌رسد برنامه‌ریزی معاونت باید روی فعالیت‌هایی متمرکز شود که براساس آمار و اطلاعات به‌دست آمده در آن زمینه با چالش بیشتری مواجه هستیم و اولویت اقدام در آن حوزه ضروری‌تر می‌نماید. حوزه تحکیم خانواده، آسیب‌های اجتماعی، بیمه زنان خانه‌دار برخی از این موضوعات هستند.^۱

۲. شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده

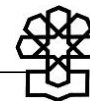
یکی از دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده که در حوزه سیاستگذاری فعالیت می‌نماید، شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده است که از شوراهای اقماری شورای عالی انقلاب فرهنگی محسوب می‌شود. تا پیش از لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، این شورا به‌عنوان یکی از ارکان زیرمجموعه شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌صورت مستقل اعتبار دریافت می‌کرد اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ تنها دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی اعتبار دریافت کرده و نامی از شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده به میان نیامده است. نکته‌ای که فهم مجموع میزان اعتبارات اختصاص یافته به شورا را غیرممکن کرده است. با این حال با توجه به اینکه یکی از برنامه‌های ذیل دبیرخانه تحت عنوان «برنامه سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده» قید شده می‌توان این احتمال را داد که بخش اعظم اعتبار شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده از طریق این برنامه تأمین خواهد شد. با این حال با توجه به اینکه شورا در سنوات گذشته علاوه بر برنامه اصلی خود، از برنامه پژوهش‌های کاربردی نیز اعتبار دریافت می‌کرده است، نمی‌توان متوجه شد آیا امسال نیز بخشی از اعتبارات این برنامه به این شورا اختصاص پیدا خواهد کرد یا نه.

۱. در گزارش عملکرد ۱۰۰ روزه معاونت امور زنان و خانواده این موارد جزء اهم چالش‌های این حوزه ذکر شده است.

جدول ۳. بررسی شرح فعالیت‌های شورای فرهنگی - اجتماعی زنان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور (میلیون ریال)

هدف کمی			مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	شماره دستگاه/ برنامه
هزینه واحد	مقدار	سنجه عملکرد					
۳۷۵	۳۰	سند	۱۱,۲۵۰	۱۰,۰۵۲	راهبری و ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی زنان	برنامه سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده ^۱	۱۷۰۳۰۳۳۰۰

۱. اگرچه عنوان برنامه شورا از ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده به سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده تغییر عنوان پیدا کرده اما شرح فعالیت ذیل آن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ ثابت باقی مانده است.

براساس جدول فوق، راهبری و ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی - اجتماعی زنان از طریق تهیه ۳۰ سند هر یک با اعتبار ۳۷۵ میلیون ریال از جمله شرح فعالیت‌های ذیل برنامه «سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده» می‌باشد. اینکه تهیه ۳۰ سند سیاستگذاری، در طول یک سال تا چه میزان قابل اجرایی و عملیاتی شدن است نکته قابل بررسی است (تقریباً هر ماه دو سند). از سوی دیگر تهیه ۳۰ سند در عرض یک سال به معنی تراکم بیش از اندازه اسناد راهبردی در حوزه زنان و خانواده است به‌ویژه که از عملکرد سال گذشته شورا در این خصوص (تهیه ۲۷ سند) نیز اطلاعی در دست نیست. به نظر می‌رسد با توجه به اینکه شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده به‌صورت مستقل قادر به تصویب اسناد یاد شده نیست مناسب‌تر بود به‌جای سنجه عملکرد «سند» از سنجه عملکرد «طرح یا پژوهش» استفاده می‌کرد.

نکته دیگر در خصوص شرح فعالیت‌ها و برنامه‌های شورا اینکه علیرغم ذکر هر دو موضوع زن و خانواده در عنوان برنامه شورا در کنار یکدیگر اما در شرح فعالیت‌ها تنها به حوزه زنان پرداخته شده و در زمینه تحکیم خانواده اقدام مشخصی بیان نشده است.

۳. شورای سیاستگذاری حوزه علمیه خواهران^۱

اگرچه شاید بتوان شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران را براساس شرح وظایف و ساختار آن، ذیل حوزه تبلیغات اسلامی نیز دسته‌بندی کرد، اما با توجه به فعالیت تخصصی این شورا در حوزه خواهران در این گزارش این نهاد زیرمجموعه حوزه زنان و خانواده ذکر شده است. در ادامه مجموعه اعتبارات و برنامه‌های این شورا در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفته است:

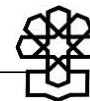
---

۱. این شورا که از تجمیع جامعه الزهرا و حوزه‌های علمیه خواهران شکل گرفته است تا پیش از لایحه سال ۱۳۹۲ در قالب اشخاص کم‌بگیر حقیقی و حقوقی اعتبار دریافت می‌نمود. این دستگاه از لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ تاکنون ردیف مستقل دریافت کرده است.

جدول ۴. مقایسه اعتبارات و برنامه‌های شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با قانون بودجه سال ۱۳۹۴

(میلیون ریال)

مجموع اعتبارات			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			اعتبارات اختصاصی			اعتبارات هزینه‌ای			عنوان	کد دستگاه
درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴		
۱/۲۶	۱,۹۵۷,۰۰۱	۱,۹۳۲,۶۴۹	۰/۰۰	۲۷۲,۵۰۱	۲۷۲,۵۰۰	۰/۰۰	۰	۰	۱/۴۷	۱,۶۸۴,۵۰۰	۱,۶۶۰,۱۴۹	شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران	۱۱۴۳۱۸
۲/۶۶	۱,۷۰۴,۳۲۶	۱,۶۶۰,۱۴۹	۰/۰۰	۲۷۲,۵۰۱	۰	۰/۰۰	۰	۰	-۱۳/۷۵	۱,۴۳۱,۸۲۵	۱,۶۶۰,۱۴۹	برنامه حمایت از مدارس و طلاب علوم حوزوی	۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰
۱۰۰/۰۰	۲۵۲,۶۷۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰/۰۰	۲۵۲,۶۷۵	۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰
-۱۰۰	۰	۲۷۲,۵۰۰	-۱۰۰	۰	۲۷۲,۵۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	برنامه احداث تأمین و نگهداری اماکن و فضاهای فرهنگی	۳۰۲۱۴

همان‌طور که ملاحظه شود مجموع اعتبارات شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران از یک هزار و ۹۳۲ میلیارد و ۶۴۹ میلیون ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ به یک هزار و ۹۵۷ میلیارد ریال افزایش یافته که به معنی رشد ۱/۲۶ درصدی است. نگاهی به برنامه‌های ذیل شورا نشان می‌دهد اعتبار هزینه‌ای برنامه «حمایت از مدارس و طلاب علوم حوزوی» با ۱۳/۷۵ درصد رشد منفی همراه بوده با این حال این برنامه به‌علت دریافت اعتبارات تملک دارایی هزینه‌ای به مبلغ ۲۷۲ میلیارد ریال در مجموع ۲/۶۶ درصد رشد را تجربه کرده است.

حمایت از ۷۰ هزار طلبه زن در فعالیتهای آموزشی، فرهنگی، تبلیغی و پژوهشی از جمله فعالیتهای زیرمجموعه‌های شورای سیاست‌گذاری حوزه علمیه خاوران است. جهت حمایت از آموزش طلاب علوم دینی (خاوران) مبلغی معادل یک هزار و ۱۷۹ میلیارد ریال اعتبار مدنظر گرفته شده که به معنی هزینه‌کرد ۱۶ میلیارد و ۸۴۵ میلیون ریال برای هر نفر است که رقم قابل تأملی است. اینکه چه فعالیتهایی دقیقاً ذیل این حمایت صورت می‌پذیرد که سبب هزینه‌کرد یک میلیارد تومانی برای هر طلبه می‌شود نیازمند بررسی گزارش عملکرد این نهاد است. حمایت از فعالیتهای فرهنگی، تبلیغی علوم دینی (خاوران) از جمله اقدامات دیگر ذکر شده ذیل برنامه‌های شورا است. جهت اعمال این حمایت، ۲۵۲ میلیارد ریال برای ۷۰ هزار طلبه مدنظر گرفته شده است. برای حمایت از فعالیتهای پژوهشی طلاب در زمینه علوم دینی (۷۰ پروژه) نیز اعتبار ۲۵۲ میلیارد ریال در نظر گرفته شده که به معنی هزینه‌کرد ۳ میلیارد و ۶۰۹ میلیون ریالی برای هر پروژه است.

علاوه بر این در جدول ۱۷، ذیل کمک به اشخاص حقوقی غیردولتی، جهت کمک به مرکز تربیت مدارس دینی مناطق محروم و خاوران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ مبلغ ۱۷ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال اعتبار در نظر گرفته شده که این رقم در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با ۱۰ درصد افزایش به ۱۹ میلیارد و ۲۵۰ میلیون ریال رسیده است.

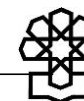
۴. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

اگرچه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را باید ذیل حوزه فرهنگ و هنر محسوب کرد، اما با توجه به اینکه این نهاد، تنها نهاد فعال رسمی در عرصه فعالیتهای فرهنگی - هنری در حوزه کودکان است و مخاطب تمامی برنامه‌های ذیل این دستگاه کودکان و نوجوانان هستند در این گزارش به بررسی اعتبارات آن ذیل نهادهای مرتبط با حوزه زنان و خانواده پرداخته شده است.

ملاحظه: با توجه به اینکه عنوان برنامه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ به صورت کامل تغییر یافته است امکان مقایسه اعتبارات اختصاص یافته به برنامه‌های آن در مقایسه با سال گذشته نبوده است (عنوان برنامه‌های کانون در قانون بودجه سال ۱۳۹۴، برنامه تأمین خدمات فرهنگی و دینی اوقات فراغت، برنامه تأمین وسایل کمک آموزشی و سرگرم‌کننده، برنامه توسعه نشر و ترویج کتابخوانی، برنامه حمایت و گسترش هنرهای نمایشی بوده

است با این حال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ تمامی این عنوان برنامه‌ها حذف شده و برنامه توسعه تأمین و تولید آثار متناسب تربیتی و پرورشی کودکان و نوجوانان و برنامه رشد و پرورش فکری کودکان و نوجوانان اعتبار دریافت کرده‌اند).

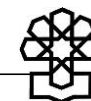

جدول ۵. مقایسه اعتبارات و برنامه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با قانون بودجه سال ۱۳۹۴

(میلیون ریال)

مجموع اعتبارات			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			اعتبارات اختصاصی			اعتبارات هزینه‌ای			عنوان	کد دستگاه
درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴		
۳۲/۱۱	۱,۰۳۵,۷۳۳	۷۸۴,۰۲۱	۵۸/۷۹	۵۴,۰۲۱	۳۴,۰۲۱	۰.۰۰	۰	۰	۳۰/۸۹	۹۸۱,۷۱۲	۷۵۰,۰۰۰	شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲۸۴۰۰۰

همان‌طور که ملاحظه می‌شود مجموع اعتبارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از ۷۸۴ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ به یک هزار و ۳۵ میلیارد ریال افزایش یافته که به معنی رشدی معادل ۳۲ درصد است. اعتبارات هزینه‌ای این نهاد نیز با رشدی معادل ۳۱ درصد از ۷۵۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ به ۹۸۱ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. این افزایش اعتبارات، در اعتبارات تملک دارایی این دستگاه نیز قابل مشاهده است. در جدول زیر برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های ذیل هر برنامه بررسی شده است.

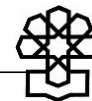
(میلیون ریال)

جدول ۶. بررسی شرح فعالیت‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

هدف کمی	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵		مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	شماره دستگاه / برنامه
	سنگه عملکرد	مقدار				
تعداد محصول تجدید تولید شده	۴۵	۱۴۲	۵,۱۷۵	تجدید تولید وسایل سرگرم‌کننده برای کودکان و نوجوانان	برنامه توسعه تأمین و تولید آثار متناسب تربیتی و پرورشی کودکان و نوجوانان	۱۷۰۳۰۰۹۰۰۰
تعداد کتاب تجدید چاپ شده	۱,۷۶۰	۵۲	۸۳,۶۰۰	تجدید چاپ کتاب‌های کودکان و نوجوانان		
پورتال	۱	۵۰,۰۰۰	-	تولید آثار، محتوا و ایجاد پورتال کودکان		
تعداد محصول تولید اول	۴۵	۱۶۶	۵,۶۲۵	تولید اول وسایل سرگرم‌کننده برای کودکان و نوجوانان		
تعداد کتاب چاپ اول	۱,۱۰۰	۶۳	۵۹,۸۵۰	چاپ اول کتاب‌های کودکان و نوجوانان		
تعداد افراد تحت آموزش	۱۰۰	۷۷۰	۴۹,۰۰۰	انجام فعالیت‌های ادبی مراکز فرهنگی و هنری کانون برای کودکان و نوجوانان	برنامه رشد و پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۱۷۰۳۰۳۰۰۰۰
تعداد افراد تحت آموزش	۵۰۰	۸۴۵	۳۶۷,۹۰۰	انجام فعالیت‌های فرهنگی مراکز فرهنگی و هنری کانون برای کودکان و نوجوانان		
تعداد افراد تحت آموزش	۲۰۰	۹۴۰	۱۴۹,۴۵۰	انجام فعالیت‌های هنری مراکز فرهنگی و هنری کانون برای کودکان و نوجوانان		
تعداد جشنواره برگزار شده	۱۴	۴۴۰	۴,۹۰۰	برگزاری جشنواره‌های ملی و بین‌المللی کودکان و نوجوانان		
تعداد عناوین فیلم‌های تولید شده	۲	۶,۴۸۶	-	تولید فیلم‌های بلند برای کودکان و نوجوانان		

هدف کمی			مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	شماره دستگاه/ برنامه
هزینه واحد	مقدار	سنجه عملکرد					
۱,۲۰۰	۱۲	تعداد عناوین فیلم‌های تولید شده	۱۴,۴۰۰	-	تولید فیلم‌های کوتاه برای کودکان و نوجوانان ^۱		
۸۰۰	۴۵	تعداد تئاترهای تولید و اجرا شده	۳۶,۰۰۰	۶,۵۰۰	تولید و اجرای تئاتر کودکان و نوجوانان		
			۵۴,۰۲۱	۳۴,۰۲۱		برنامه تأمین توسعه مقاوم سازی تعمیر تجهیز و نگهداری فضا	۱۰۷۳۰۴۱۰۰۰

۱. در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ تولید فیلم‌های کوتاه و بلند برای کودکان و نوجوانان در کنار یکدیگر دیده شده بود.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود مجموعه اقدامات متنوعی ذیل برنامه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان گنجانده شده است. بخش عمده این اقدامات در سنوات گذشته نیز وجود داشته با این حال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با افزایش اعتبار همراه بوده است. امری که منجر به رشد ۳۲ درصدی مجموع اعتبارات در مقایسه با سال ۱۳۹۴ شده است. اگر چه عمده شرح فعالیت‌ها در لایحه با رشد مثبت همراه بوده اما رشد برخی از فعالیت‌ها قابل توجه است:

- رشد ۴۵۴ درصدی اعتبار فعالیت «تولید و اجرای تئاتر کودکان و نوجوانان»

- رشد ۵۷ درصدی اعتبار «فعالیت ادبی مراکز فرهنگی و هنری کانون برای کودکان و نوجوانان».

- رشد ۳۳ درصدی اعتبار فعالیت «چاپ اول کتاب‌های کودکان و نوجوانان».

- اضافه شدن شرح فعالیت «تولید آثار، محتوا و ایجاد پورتال کودکان».

علاوه بر این در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نیز همچون سنوات گذشته موضوع **ساماندهی و**

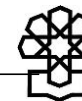
نظارت بر اسباب‌بازی‌ها، در ذیل برنامه‌های این شورا دیده نشده است. رهبر معظم انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱۹ در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به موضوع نقش اسباب‌بازی‌ها در فرآیند تهاجم فرهنگی و لزوم نظارت بر اسباب‌بازی‌های خارجی و همچنین تولید اسباب‌بازی داخلی معنی‌دار و تهیه پیوست فرهنگی در این راستا تأکید ورزیده‌اند.^۱ لازم به ذکر است جهت ساماندهی اسباب‌بازی‌های کودکان در سال ۱۳۷۷ از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی شورایی تحت عنوان شورای نظارت بر اسباب‌بازی‌ها شکل گرفته که اگرچه متشکل از دستگاه‌های مختلفی از جمله نمایندگان دستگاه‌هایی چون وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، صنعت، معدن و تجارت و.... هستند با این وجود براساس اساسنامه، دبیرخانه شورا در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان متمرکز شده است.

---

۱. «بنابراین تهاجم فرهنگی یک حقیقتی است که وجود دارد؛ می‌خواهند بر روی ذهن ملت ما و بر روی رفتار ملت ما - جوان، نوجوان، حتی کودک - اثرگذاری کنند. این بازی‌های اینترنتی ازجمله همین است؛ این اسباب‌بازی‌هایی که وارد کشور می‌شود ازجمله همین است که من چقدر سر قضیه تولید اسباب‌بازی داخلی معنی‌دار و جذاب حرص خوردم با بعضی از مسئولین این کار را دنبال بکنند؛ البته بحمدالله ظاهراً اینجا یک تصمیمی در این زمینه گرفته شد، حالا ان‌شاءالله همان تصمیم را هم دنبال کنید که اجرایی بشود. خب، دوستان ما آمدند در یکی از دستگاه‌های فعال و مسئول، عروسک‌های خوبی درست کردند؛ خوب هم بود؛ اول هم حساسیت طرف مقابل را - یعنی مخالفین را، خارجی‌ها را - برانگیخت که اینها آمدند در مقابل باربی و مانند اینها، این [عروسک‌ها] را درست کردند؛ ولی نگرفت. من به اینها گفتم که اشکال کار شما این است که شما آمدید به فلان نام، یک پسری را، یک دختری را آوردید در بازار، این عروسک شما را بچه ما اصلاً نمی‌شناسد - ببینید، پیوست فرهنگی که می‌گوییم اینهاست - خب، یک عروسک است فقط، درحالی که مرد عنکبوتی را بچه ما می‌شناسد، بتمن را بچه ما می‌شناسد. ده بیست فیلم درست کرده‌اند، این فیلم را آنجا دیده، بعد که می‌بیند همان عروسکی که در فیلم داشت کار می‌کرد، در مغازه هست، به پدر و مادرش می‌گوید این را برای من بخرید؛ عروسک را می‌شناسد؛ این پیوست فرهنگی [است]. شما بایستی این عروسک را که ساختید، در کنار ساخت عروسک، ده بیست فیلم کودک درست می‌کردید برای اینکه این عروسک معرفی بشود پیش بچه‌ها؛ بعد که معرفی شد، آن وقت خودشان می‌خرند، [ولی] وقتی معرفی نشد، بازار ندارد و ورشکست می‌شود؛ و ورشکست شد. یعنی یک چنین دقت‌هایی را بایست کرد. به‌هرحال این تهاجم فرهنگی به این شکل یک واقعیتی است». بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱۹ در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ب) برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های حوزه زنان و خانواده

علاوه بر دستگاه‌های اصلی که شرح وظایف و عملکرد آنها به صورت کامل مرتبط با حوزه زنان و خانواده است در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با دستگاه‌ها و برنامه‌ها و شرح فعالیت‌هایی روبرو هستیم که اگرچه حیطة عملکرد دستگاه را نمی‌توان به لحاظ تخصصی در حوزه زنان و خانواده دانست اما برخی برنامه‌ها یا شرح فعالیت‌هایی که آن دستگاه برای آن اعتبار دریافت کرده است در حیطة زنان و خانواده محسوب می‌شود. به همین علت در این بخش به این اعتبارات پرداخته شده است. در ادامه تلاش شده به این برنامه‌ها و شرح اقدامات و اعتبارات آنها اشاره شود.

(میلیون ریال)

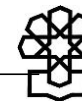
جدول ۷. بررسی برنامه و شرح فعالیت‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده در دستگاه‌های فرعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵	هدف کمی		
					سنگه عملکرد	مقدار	هزینه واحد
وزارت ورزش و جوانان	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰- برنامه گسترش ورزش بانوان	کمک به فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی ^۱	۱۰۴,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	فدراسیون/ هیئت	۱۳,۰۴۲	۱۵
	۱۷۰۳۰۲۹۰۰۰- برنامه حمایت و هدایت امور فرهنگی و تربیتی جوانان	برگزاری همایش‌ها، نمایشگاه‌ها و جشنواره امور جوانان در امر ازدواج	۲۴,۳۲۰	۲۴,۳۲۰	رویداد	۴۰	۶۰۸
		حمایت از ایجاد مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده	۱۰,۷۵۰	۳۰,۰۰۰	مرکز	۱۰۰	۳۰۰
		حمایت از برنامه مشاوره و تحکیم خانواده	۲۱,۵۰۰	۲۱,۵۰۰	مرکز	۶	۳,۵۸۳
		حمایت از تولیدات فرهنگی، هنری در موضوع ازدواج جوانان	۲۰,۷۵۰	۴۵,۰۰۰	مورد	۴۵	۱,۰۰۰
سازمان بهزیستی	۱۹۰۲۰۰۵۰۰۰- برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان بهزیستی	بیمه‌های اجتماعی زنان سرپرست خانوار شهری	۳۴۳,۹۷۵	۳۸۵,۲۵۲	نفر	۵۵,۰۰۰	۷
		بیمه‌های اجتماعی زنان سرپرست خانوار روستایی	۱۰,۰۰۰	۱۱,۲۰۰	نفر	۳۷,۰۰۰	۰/۳
	۱۹۰۳۰۰۷۰۰۰- برنامه تأمین کمک معیشت نیازمندان	پرداخت حمایت‌های موردی به مددجویان	۹,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	نفر	۱۵,۷۶۰	۶
		پرداخت مستمری به خانواده‌های نیازمند	۱,۸۴۰,۸۰۳	۱,۷۹۰,۰۰۰	نفر	۱۹۲,۶۰۰	۹
	۱۹۰۳۰۱۶۰۰۰- برنامه حمایت از سالمندان	کمک به نگهداری سالمندان در خانواده ^۲	-	۵,۰۰۰	نفر	۵۰۰	۱۰
	۱۹۰۳۰۱۸۰۰۰- برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان	ارتقای توانمندی و ترخیص فرزندان تحت سرپرستی	۷۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	نفر	۶۰۰	۲۰۰
		ارتقای توان علمی، آموزشی و تربیتی کودکان و نوجوانان تحت سرپرستی	۹۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	نفر	۲۲,۰۰۰	۴

۱. در قانون بودجه سال ۱۳۹۴، در ذیل این برنامه فعالیت «تجلیل از قهرمانان ورزش بانوان» نیز قرار داشت که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ حذف شده است.
 ۲. این فعالیت سال گذشته با عنوان «کمک به نگهداری معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن» ذیل برنامه توانبخشی (۳۰۴۰۳) اعتبار دریافت می‌کرده است.

هدف کمی	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵		مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	عنوان دستگاه
	مقدار	سنگه عملکرد				
هزینه واحد						
۳	۱۶۰,۰۰۰	نفر	۵۵۰,۰۰۰	۴۹۰,۰۰۰	تأمین یک وعده غذای گرم به کودکان مهد روستایی	
۱۹۲	۲۶	نفر	۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	حمایت از دانش‌آموزان شین آباد	
۵	۱,۶۰۰	نفر	۸,۰۰۰	۶,۹۰۰	کمک به بهبود تغذیه کودکان مبتلا به بیماری‌های متابولیک	
۲	۵۵,۰۰۰	نفر	۱۴۵,۰۰۰	۱۳۴,۱۱۳	کمک به تأمین شهریه مهدکودک‌های خانواده‌های کم درآمد	
۲	۲۰,۰۰۰	نفر	۴۵,۲۰۰	۴۰,۰۰۰	کمک به تغذیه کودکان خانواده‌های دارای فرزند چند قلو	
۳۶	۹,۰۰۰	نفر	۳۲۴,۰۰۰	۲۵۹,۰۰۰	کمک به نگهداری فرزندان در مراکز و مؤسسات غیردولتی	
۴۲	۱۳,۰۰۰	نفر	۵۴۶,۰۰۰	۳۸۵,۰۰۰	کمک به نگهداری کودکان و نوجوانان در خانواده	
۳	۱۱,۰۰۰	نفر	۴۰,۳۸۶	۱۹,۵۰۰	ارتقای توان علمی و تربیتی فرزندان تحت پوشش	۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰- برنامه
۲	۲۰,۰۰۰	نفر	۵۵,۰۰۰	۵۱,۰۰۰	ارتقای خدمات مالی خرد	حمایت از خانواده و زنان
۳۰۰	۲۰۰	نفر	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	پرداخت سرمایه کار و آماده‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار	سرپرست خانوار
۱۲	۱۶,۰۰۰	دانشجو	۱۹۲,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	پرداخت شهریه دانشجویان تحت پوشش	
۱۰	۴,۰۰۰	نفر	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	تأمین لوازم ضروری مددجویان تحت پوشش	
۲	۱۲۳,۰۰۰	نفر	۳۰۱,۵۰۰	۱۸۰,۰۰۰	تقویت امور مددکاری زنان سرپرست خانوار	
۶۴	۹۲۵	نفر	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	تقویت و توسعه گروه‌های همیار زنان	
۱۰۰	۳۰۰	نفر	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	راهبری تأمین ودیعه مسکن زنان سرپرست خانوار	
۱۲	۱,۴۰۰	نفر	۱۸,۰۰۰	۱۸,۰۰۰	سلامت جسمی و روانی زنان خانواده‌های نیازمند	
۳۰	۲,۰۰۰	نفر	۶۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	کمک به تجهیز به مددجویان تحت پوشش	

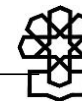

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵	هدف کمی		
					سنجه عملکرد	مقدار	هزینه واحد
		کمک به خانواده‌های دارای فرزند چند قلو	۴۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	نفر	۲۰,۰۰۰	۳
	۱۹۰۳۰۳۱۰۰۰- برنامه	ساماندهی کودکان خیابانی	۶۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	نفر	۶,۵۰۰	۱۸
	حمایت از آسیب‌دیدگان اجتماعی	مداخله در بحران‌های فردی و خانوادگی	۲۵۸,۵۰۰	۴۱۰,۰۰۰	نفر	۲,۱۸۰	۱۸۸
	۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰- برنامه	ارائه خدمات توانبخشی مبتنی بر خانواده	۱۳۶,۰۰۰	۱۸۷,۰۰۰	نفر	۶,۵۰۰	۲۸
	ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	کمک به نگهداری معلولان و بیماران روانی مزمن در خانواده ^۱	-	۲۹۸,۰۰۰	نفر	۳۵,۰۰۰	۸
	۱۹۰۲۰۰۶۰۰۰- برنامه	بیمه‌های اجتماعی زنان سرپرست خانوار شهری	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	نفر	۵,۰۰۰	۶
	پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان تحت پوشش	بیمه‌های اجتماعی زنان سرپرست خانوار روستایی	۵۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	نفر	۳۷,۰۰۰	۱
	۱۹۰۳۰۱۱۰۰۰- برنامه	تأمین ودیعه مسکن زنان سرپرست خانوار	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	نفر	۲۰۰	۱۰۰
	توسعه رفاه مادران باردار و زنان سرپرست خانوار	تقویت امور مددکاری زنان سرپرست خانوار	-	۱۱۰,۰۰۰	نفر	۷۰,۰۰۰	۱
		تقویت و توسعه گروه‌های همیار زنان	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	نفر	۵۰۰	۴۰
		کمک به تأمین سرمایه کار زنان سرپرست خانوار	۶۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	نفر	۵۰,۰۰۰	۰/۸
		کمک به تأمین مسکن زنان سرپرست خانوار	-	۲۰,۰۰۰	نفر	۲۰۰	۱۰۰
		کمک به تغذیه مادران باردار و شیرده نیازمند	-	۵,۰۰۰	نفر	۷۰,۰۰۰	۰/۰۷
	۱۹۰۳۰۱۲۰۰۰- برنامه	ارائه خدمات توانبخشی مبتنی بر خانواده	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	نفر	۴,۲۰۰	۱۱

۱. این فعالیت سال گذشته با عنوان «کمک به نگهداری معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن» ذیل برنامه توانبخشی (۳۰۴۰۳) اعتبار دریافت می‌کرده است.

هدف کمی	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵		مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	عنوان دستگاه
	مقدار	سنگه عملکرد				
۰/۵	۱۰,۰۰۰	نفر	۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	کمک به نگهداری معلولان و بیماران روانی مزمن در خانواده ^۱	توسعه رفاه معلولین
۱	۳۶,۱۸۰	نفر	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	تأمین هزینه‌های تحصیلی دانش‌آموزان نیازمند	۱۹۰۳۰۱۳۰۰۰ - برنامه
۲	۲۰,۰۰۰	نفر	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	تأمین یک وعده غذای گرم به کودکان مهد روستایی	توسعه رفاه کودکان و نوجوانان خانواده‌های نیازمند
۲	۵,۰۰۰	نفر	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	ساماندهی کودکان خیابانی	
۳	۳۸,۰۰۰	نفر	۱۲۰,۰۰۰	۱۲۹,۰۰۰	کمک به بهبود تغذیه کودکان معلول مراکز روزانه	
۱	۲۰,۰۰۰	نفر	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	کمک به تأمین شهریه مهدکودک کودکان معلول و خانواده‌های کم‌درآمد	
۱	۲۰,۰۰۰	نفر	۳۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	کمک به تغذیه کودکان خانواده‌های دارای فرزند چند قلو	
۱	۲,۰۰۰	نفر	۳۰,۰۰۰	-	کمک به خانواده‌های دارای فرزند چند قلو	
۰/۲	۵,۰۰۰	نفر	۱۰,۰۰۰	-	ارائه خدمات مشاوره‌ای و مددکاری خانواده	۱۹۳۰۳۰۰۰۰ - برنامه
۲	۱۵,۰۰۰	نفر	۳۰,۰۰۰	۳,۰۰۰	راهبری مداخله در بحران‌های فردی و خانوادگی	کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی
۵	۱۰,۰۰۰	نفر	۵۰,۰۰۰	-	راهبری ارائه خدمات مالی خرد زنان روستایی	۱۹۰۳۰۳۳۰۰۰ - برنامه حمایت از اشتغال اقشار خاص
۶	۴۲۴,۰۰۰	نفر	۲,۸۲۴,۶۴۰	۲,۵۲۲,۰۰۰	پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان تحت پوشش	۱۹۰۲۰۰۶۰۰ - برنامه پوشش بیمه اجتماعی مددجویان تحت پوشش
۲	۱,۵۰۰,۰۰۰	نفر	۳,۶۰۷,۵۲۰	۳,۲۲۱,۰۰۰	پوشش بیمه پایه سلامت مددجویان شهری	۱۹۰۲۰۱۲۰۰۰ - برنامه

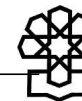
۱. این فعالیت سال گذشته با عنوان «کمک به نگهداری معلولین در خانواده» ذیل برنامه توانبخشی (۳۰۳۰۵) اعتبار دریافت می‌کرده است.

هدف کمی	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵		مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	عنوان دستگاه
	مقدار	سجده عملکرد				
					پوشش بیمه پایه سلامت مددجویان شهری	
۱۱	۱,۰۰۰,۰۰۰	نفر	۱۱,۴۱۱,۰۳۵	۱۹,۳۰۰,۰۰۰	پرداخت مستمری به خانواده‌های نیازمند	۱۹۰۳۰۷۰۰۰ - برنامه
۲۰	۵۰,۰۰۰	نفر	۱,۰۰۰,۰۰۰	-	پرداخت موردی به خانواده‌های نیازمند	تأمین کمک معیشت
۲۶	۲۰,۰۰۰	نفر	۵۳۰,۰۰۰	۵۳۰,۰۰۰	کمک به تأمین لوازم ضروری زندگی	نیازمندان
۱	۱۷۲,۰۰۰	نفر	۱۷۲,۰۰۰	۱۷۲,۰۰۰	ارائه خدمات حقوقی به نیازمندان	
۰/۳۳	۲۱۰,۰۰۰	نفر	۷۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	برگزاری اردوهای تربیتی	۱۹۰۳۰۲۰۰۰ - برنامه
۳	۵۰,۰۰۰	نفر	۱۶۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	راهبری حمایت از کودکان بی سرپرست	حمایت از کودکان و نوجوانان و زنان سرپرست خانوار
۳	۸۰,۰۰۰	نفر	۲۵۲,۰۰۰	۲۵۲,۰۰۰	نگهداری از دانش‌آموزان نیازمند در خوابگاه‌ها	
۲۴	۸۰,۰۰۰	نفر	۱,۹۸۸,۰۰۰	۱,۹۸۸,۰۰۰	کمک به ازدواج مددجویان	
۱۲	۸۵,۰۰۰	نفر	۱,۰۳۸,۵۰۵	۹۴۵,۰۰۰	کمک به رفع سوء تغذیه کودکان	
۰/۰۳	۱۴۰,۰۰۰	نفر- ساعت	۵,۰۰۰	-	آموزش فرآوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی	۱۸۰۲۰۰۳۰۰۰ - برنامه
۰/۸	۷,۰۰۰	مهارت‌جو	۶,۰۰۰	-	بهبود سطح توانمندی اقتصادی زنان و دختران روستایی از طریق آموزش	آموزش زنان روستایی
۰/۸	۷,۰۰۰	مهارت‌جو	۶,۰۰۰	-	نهادینه نمودن مشارکت زنان روستایی در راستای فعالیت‌های مختلف بخش کشاورزی و توسعه روستایی	کشاورزی علمی، کاربردی جهاد کشاورزی
۰/۳	۲۵۰,۰۰۰	نفر	۸۴,۰۰۰	-	راهبری ارائه خدمات پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر در خانواده	۱۹۰۳۰۰۳۰۰۰ - برنامه پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان
۲۱۵	۱۰۰	درصد رضایتمندی	۲۱,۵۱۰	۲۰,۲۹۰	راهبری مشارکت‌های فرهنگی و اجتماعی زنان ^۱	۱۰۰۲۰۱۲۰۰۰ - برنامه بررسی، مطالعه، تحقیق و

۱. این فعالیت در سال گذشته با عنوان «توسعه مشارکت فرهنگی - اجتماعی زنان» اعتبار دریافت نموده است.

هدف کمی	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵		مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	عنوان دستگاه	
	مقدار	سنجه عملکرد					
	هزینه واحد						
					ارائه خطمشی در حوزه اجتماعی		
۷۴۷	۴۰	مورد	۲۹,۹۰۰	-	۱۰۰۲۰۲۳۰۰۰ - برنامه تعامل و هماهنگی بین‌المللی در حوزه حقوقی و قضایی	وزارت دادگستری	
۷۵	۲۰۰	نفر	۱۵,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	حمایت از صغار و امور حسبیه	۱۲۰۱۰۰۲۰۰۰ - برنامه احیای حقوق عامه	
۹۶۵	۵۲۰	میلیون نفر	۵۰۱,۸۸۶	۵۰۱,۸۸۶	ارائه خدمات فرهنگی (دانشجویی، دانش‌آموزی، زنان و سایر اقشار)	۱۱۰۱۰۱۲۰۰۰ - برنامه جذب، آموزش و توسعه بسیج	سازمان بسیج - ارتش ۲۰ میلیونی
۳۵۰	۵	طرح	۱,۷۵۰	۱,۰۰۰	توسعه مشارکت اجتماعی - فرهنگی زنان و ساماندهی امور جوانان	۱۸۰۳۰۲۰۰۰۰ - برنامه راهبری امور فرهنگی در آموزش عالی	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۲۱	۲۵۰	سازمان مردم‌نهاد	۵,۲۵۰	۵,۰۰۰	توسعه مشارکت اجتماعی - فرهنگی زنان و ساماندهی امور جوانان	۱۸۰۳۰۰۹۰۰۰ - برنامه ارائه خدمات فرهنگی به دانشجویان	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - امور علمی، فرهنگی و آموزشی
۴	۲۷,۰۰۰	زوج	۱۲۲,۰۰۰	۱۲۹,۱۴۶	اجرای طرح ملی ازدواج دانشجویی	۱۷۰۱۰۱۹۰۰۰ - برنامه حمایت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی - دینی در دانشگاه‌ها	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها
۴۰	۵۰	مورد	۲,۰۰۰	-	حمایت از ساماندهی و هویت‌بخشی به دست‌اندرکاران	۱۷۰۳۰۱۸۰۰۰ - برنامه	وزارت فرهنگ و ارشاد

هدف کمی			مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۵	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۴	شرح فعالیت	برنامه	عنوان دستگاه
هزینه واحد	مقدار	سنجه عملکرد					
					حوزه مد و لباس اسلامی - ایرانی	حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی- ایرانی	اسلامی
۵۰۰	۱۰	طرح	۵,۰۰۰	-	حمایت از طراحی، تولید، عرضه و ترویج نمادها و الگوهای مد و لباس اسلامی - ایرانی		
۲۵۰	۲۰	طرح	۵,۰۰۰	-	حمایت از فعالیتهای بین‌المللی مد و لباس اسلامی - ایرانی		
۹۵۰	۴۰	مورد	۳۸,۰۰۰	۲۸,۸۰۰	حمایت از فعالیتهای ساماندهی مد و لباس در جهت گسترش عفاف و حجاب		
۱۵,۰۰۰	۱	طرح	۱۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	فعالیتهای تقریبی برای بانوان جهان اسلام	۱۷۰۱۰۲۸۰۰۰- برنامه گسترش و تعمیق اندیشه تقریب مذاهب اسلامی	مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی
۰/۰۶	۱۰۰,۰۰۰	دانش آموز	۶,۰۰۰	۳,۰۰۰	ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی خانواده	۱۸۰۱۰۰۸۰۰۰- برنامه پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش آموزان	وزارت آموزش و پرورش
۰/۰۰۳	۱۱,۱۳۹,۹۹۲	دانش آموز	۳۷,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی خانواده	۱۸۰۱۰۰۸۰۰۰- برنامه پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش آموزان استانها	وزارت آموزش و پرورش- ادارات کل آموزش و پرورش استانها
۱۸	۲۰۰	مورد	۳,۷۰۰	۵,۲۰۰	سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مشارکت زنان در آموزش و پرورش	۱۸۰۱۰۱۰۰۰۰- برنامه راهبری توسعه مدارس غیردولتی و مشارکتهای مردمی	وزارت آموزش و پرورش- سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکتهای مردمی

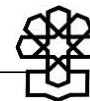
همان‌طور که از جدول فوق بر می‌آید اعتبارات مرتبط با حوزه زنان خانواده ذیل برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های دستگاه‌های متعددی چون سازمان بهزیستی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، مؤسسه آموزش عالی علمی، کاربردی جهاد کشاورزی، ستاد مبارزه با مواد مخدر، وزارت کشور، وزارت دادگستری، سازمان بسیج، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت ورزش و جوانان ذکر شده که نشان از فرابخشی حوزه زنان و خانواده دارد.

تنوع موضوعات جدول فوق نیز شامل موضوعاتی چون کودکان خیابانی، زنان سرپرست خانوار، کودکان معلول، خانواده دارای فرزند چند قلو، خانواده‌های نیازمند، زنان روستایی، سوء تغذیه کودکان، مشارکت فرهنگی - اجتماعی زنان، حقوق کودکان و مد و لباس می‌گردد از یکسو نشان‌دهنده فرابخشی بودن حوزه و ازسوی دیگر دشواری تجمیع اعتبارات فوق است.

در خصوص جدول فوق چند نکته قابل ذکر است:

- نگاهی به جدول فوق نشان می‌دهد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ به موضوع زنان سرپرست خانوار و حمایت و توانمندسازی آنها توجه ویژه شده است. به‌ویژه آنکه برای اولین بار برنامه‌های مستقلی با این موضوع تحت عنوان برنامه «حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار» ذیل سازمان بهزیستی، «برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان و زنان سرپرست خانوار» ذیل کمیته امداد، برنامه «توسعه رفاه مادران باردار و زنان سرپرست خانوار» ذیل وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی در لایحه اعتبار دریافت نموده‌اند. حمایت‌های صورت گرفته ذیل این برنامه‌ها در قالب‌های متنوعی چون بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار (شهری و روستایی)، آماده‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار، مددکاری آنها، تأمین ودیعه مسکن و همچنین سرمایه کار برای زنان سرپرست خانوار و ... می‌باشد. نقطه ضعف عمده در ارتباط با این موضوع این است که بخش عمده شرح فعالیت‌های تعریف شده برای سازمان بهزیستی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مشترک می‌باشد. این امر از یکسو منجر به پراکنده شدن اعتبارات و کاهش حجم افراد پوشش ذیل هر دو سازمان می‌شود و ازسوی دیگر قابلیت نظارت بر فعالیت‌ها و انسجام در گزارش عملکرد کلی از وضعیت حمایت از زنان سرپرست خانوار در کل جامعه را سلب می‌کند. به‌نظر می‌رسد تجمیع فعالیت‌ها و اعتبارات ذیل یک دستگاه در این زمینه امکان نظارت و اثربخشی فعالیت‌ها را افزایش می‌دهد.

- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ برای اولین بار ذیل برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برنامه‌ای مستقل تحت عنوان «برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی - ایرانی» مبلغ ۵۷ میلیارد ریال اعتبار دریافت نموده است. با توجه به تصویب قانون ساماندهی مد و لباس در تاریخ

۱۳۸۵/۱۰/۱۲ در مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه اجرایی آن در ۱۳۸۷/۴/۱۱ و چالش‌های پیش‌روی اجرای این قانون در خصوص فقدان اعتبارات کافی، اختصاص برنامه‌ای مستقل به این فعالیت اقدامی مثبت در لایحه محسوب می‌گردد. با این حال برخی موارد نیز در خصوص شرح فعالیت‌های ذیل این برنامه قابل ذکر است: اگرچه فعالیت‌های ذیل این برنامه «حمایت از طراحی، تولید، عرضه و ترویج نمادها و الگوهای مد و لباس اسلامی - ایرانی، حمایت از ساماندهی و هویت‌بخشی به دست‌اندرکاران حوزه مد و لباس اسلامی - ایرانی، حمایت از فعالیت‌های بین‌المللی مد و لباس اسلامی ایرانی، حمایت از فعالیت‌های ساماندهی مد و لباس در جهت گسترش عفاف و حجاب» تعریف شده است. به‌نظر می‌رسد نقش وزارت صنعت، معدن و تجارت در زمینه تولید پررنگ‌تر از وزارت فرهنگ و ارشاد است. علاوه بر این شرح فعالیت‌ها بسیار کلی است و نمی‌توان متوجه شد دقیقاً چه فعالیت‌هایی ذیل آن برنامه‌ها اعتبار دریافت خواهد کرد. امری که امکان نظارت بر اعتبار یاد شده را نیز دشوار خواهد نمود. به‌عنوان مثال تفاوت فعالیت «حمایت از فعالیت‌های ساماندهی مد و لباس در جهت گسترش عفاف و حجاب» از سایر فعالیت‌ها در چیست.

- همان‌طور که ملاحظه می‌شود وزارت ورزش و جوانان ذیل برنامه «حمایت و هدایت امور فرهنگی و تربیتی جوانان» برای «حمایت از ایجاد مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده» مبلغ ۳۰ میلیارد ریال (۱۰۰ مرکز هریک با اعتبار ۳۰۰ میلیون ریال) و برای «حمایت از برنامه مشاوره و تحکیم خانواده» ۲۱ میلیارد ریال (۶ مرکز هریک با اعتبار ۳ میلیارد ریال) اعتبار دریافت کرده است. اینکه این برنامه‌ها چه تفاوتی با یکدیگر دارند مشخص نیست. به‌نظر می‌رسد موضوع هر دو شرح فعالیت یکی است اما اینکه با چه منطقی تحت دو فعالیت مجزا تعریف شده‌اند روشن نیست. علاوه بر این اختصاص دو میلیارد و پانصد میلیون تومان برای ۶ مرکز مشاوره و حکیم خانواده (هر مرکز سیصد و پنجاه و هشت میلیون تومان) نیز از نکات قابل تأمل در برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های ذیل وزارت ورزش و جوانان است.

- ازسویی دیگر برخی از فعالیت‌های ذکر شده در جدول فوق مبهم بوده و مشخص نیست چه اقداماتی در این راستا صورت خواهد پذیرفت: سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مشارکت زنان در آموزش و پرورش، توسعه مشارکت فرهنگی و اجتماعی زنان ذیل وزارت کشور، ازجمله این اقدامات مبهم هستند. بهتر بود این فعالیت‌ها به‌صورت عملیاتی‌تر و شفاف‌تری تعریف می‌گشتند.

ج) بررسی اعتبارات اختصاص یافته به حوزه زنان و خانواده در ردیف‌های متفرقه

علاوه بر اعتبارات اختصاص یافته به حوزه زنان و خانواده ذیل دستگاه‌های اصلی و همچنین برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های مرتبط، در ردیف‌های متفرقه ذیل جدول ۸ نیز اعتباراتی برای این حوزه در نظر گرفته شده است.

جدول ۸. اعتبارات مرتبط با حوزه زنان و خانواده در جدول ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)

مجموع اعتبارات			اعتبارات تملک دارایی			اعتبارات هزینه‌ای			عنوان	شماره طبقه بندی
درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۴		
۱۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	اعتبار موضوع حق بیمه زنان خانه‌دار متأهل با اولویت زنان سرپرست خانوار	۵۵۰۰۰۰-۳۷

همان‌طور که ملاحظه می‌شود اعتبار اختصاص داده شده به موضوع بیمه زنان خانه‌دار با ۱۰۰ درصد افزایش از ۱۵۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ به ۳۰۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ رسیده است. با توجه به اینکه از عملکرد سال گذشته این اعتبار و تحت پوشش قرار گرفتن چه میزان از زنان خانه‌دار سرپرست خانوار اطلاعی در دست نیست و همچنین دولت در خصوص نحوه بیمه این افراد و سهم پرداختی دولت لایحه‌ای به مجلس ارائه نکرده است در خصوص این افزایش اعتبار و اینکه چه تعداد زن تحت پوشش قرار خواهند گرفت نمی‌توان اظهار نظر کرد.

آنچه حائز اهمیت است با توجه به عدم تصویب قانون خاصی برای بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار و همچنین تحت پوشش قرار نگرفتن تمامی زنان خانه‌دار براساس اعتبار اختصاص داده شده در لوایح بودجه سنواتی برای این موضوع، این زنان می‌توانند در قالب بیمه حرف و مشاغل آزاد و با انعقاد قرارداد و پرداخت حق بیمه تحت پوشش حمایت‌های قانونی قرار گیرند. اما با توجه به اینکه پرداخت ماهیانه حق بیمه از عهده اکثریت زنان خانه‌دار - به علت فقدان درآمد مستقل - خارج است، بسیاری از زنان خانه‌دار از این طرح استقبال نکرده‌اند و براساس برخی از اطلاعات تنها ۱۳۰ هزار زن خانه‌دار از بیمه حرف و مشاغل آزاد برخوردار شده‌اند.^۱ با توجه به اینکه براساس سرشماری سال ۱۳۹۰، ۱۸ میلیون و ۸۴۵ هزار زن خانه‌دار در کشور وجود دارد که ۸۰۸ هزار نفر آنها سرپرست خانوار است^۲ دولت باید مشخص کند چند زن خانه‌دار سرپرست خانوار را در سال‌های گذشته براساس این اعتبار بیمه نموده و امسال تا چه میزان این تعداد را افزایش خواهد داد.

مقایسه برنامه‌های حوزه زنان خانواده با مواد برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

در جدول زیر تلاش شده میزان همسویی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با برنامه پنجم توسعه در حوزه زنان و خانواده از طریق تطبیق برخی از مواد مهم برنامه پنجم با برنامه‌های لایحه بررسی شود.

۱. طرح بیمه زنان خانه‌دار، دبیرخانه ستاد ملی زن و خانواده : ۵۸، ۱۳۹۲.

۲. سالنامه آماری سال ۱۳۹۱، مرکز آمار ایران.

جدول ۹. انطباق مواد برنامه پنجم توسعه با برنامه‌های حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه

موضوع مواد برنامه پنجم	برنامه‌های مرتبط
توسعه فرهنگ حجاب و عفاف (ماده ۳، ۲۰۹ و ۱۹۶)	- برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی- ایرانی (۱۷۰۳۰۱۸۰۰۰) ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)
تأمین حق سرانه بیمه اجتماعی سرپرست خانوار نیازمند (۳۹)	اعتبار موضوع حق بیمه زنان خانه‌دار متأهل با اولویت زنان سرپرست خانوار (ردیف ۵۵۰۰۰۰-۳۷) برنامه «حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار» (۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰) - ذیل سازمان بهزیستی، برنامه «حمایت از کودکان و نوجوانان و زنان سرپرست خانوار» (۱۹۰۳۰۲۰۰۰) - ذیل کمیته امداد، برنامه «توسعه رفاه مادران باردار و زنان سرپرست خانوار» (۱۹۰۳۰۱۱۰۰۰) - ذیل وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی)
ساماندهی و اعتباربخشی به مراکز مشاوره ازدواج جوانان و تحکیم بنیان خانواده (۴۳)	حمایت از ایجاد مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده (۱۷۰۳۰۲۹۰۰۰) - ذیل شرح فعالیت‌های وزارت ورزش و جوانان)
سند ملی امنیت بانوان و کودکان در روابط اجتماعی (ماده ۲۲۷)	-
برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده (ماده ۲۳۰)	-

همان‌طور که ملاحظه می‌شود اگرچه درخصوص برخی موضوعات در لایحه بودجه، برنامه‌ها و به تبع آن اعتباراتی متناسب با برنامه پنجم لحاظ شده اما این امر به معنی انطباق لایحه بودجه با برنامه پنجم نیست. به‌عنوان مثال در برنامه پنجم توسعه اجرای طرح جامع حجاب و عفاف در تمامی دستگاه‌ها و متناسب‌سازی محیط‌های خدمتی در دستور کار قرار گرفته (ماده ۲۰۹) که به معنی اختصاص اعتباری فرادستگاهی است اما در لایحه بودجه، صرفاً اعتباری معادل ۳۸ میلیارد ریال ذیل «برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی- ایرانی» برای وزارت فرهنگ و ارشاد جهت «حمایت از فعالیتهای ساماندهی مد و لباس در جهت گسترش عفاف و حجاب» در نظر گرفته شده است.

جمع‌بندی و پیشنهادات

فرابخشی بودن حوزه زنان و خانواده و تنوع موضوعات ذیل آن سبب شده سنجش و بررسی اعتبارات این حوزه با پیچیدگی همراه باشد. با این حال می‌توان اعتبارات این حوزه را ذیل دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده و برنامه و شرح فعالیتهای مرتبط پیگیری کرد.

ازجمله نکات مثبت لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در حوزه زنان و خانواده می‌توان به موارد زیر اشاره

کرد:

- اختصاص ردیف برنامه مجزا برای زنان سرپرست خانوار برای اولین بار ذیل سازمان بهزیستی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کمیته امداد امام خمینی (ره).

- اختصاص برنامه‌ای مستقل تحت عنوان «برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی- ایرانی» ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

- متناسب شدن برنامه شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده تحت عنوان «سیاستگذاری در

امور زنان و تحکیم خانواده» با شرح وظایف این سازمان

با این حال چالش‌هایی نیز در لایحه بودجه به چشم می‌خورد:

- **عدم وجود شرح فعالیت و اقدام خاص جهت تحکیم نهاد خانواده**

با توجه به افزایش نسبت ازدواج به طلاق در کشور که درحال حاضر به ۴/۴ به یک رسیده است (بدین معنی که از هر ۴/۴ مورد ازدواج، یک مورد به طلاق منجر می‌شود) و کاهش نرخ ۶/۴ درصدی ازدواج در سال ۱۳۹۳ در مقایسه با سال گذشته، سیاستگذاری ویژه در این زمینه ضروری می‌نماید. با این وجود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، هیچ اقدام و برنامه‌ریزی عملیاتی مشخصی در این زمینه صورت پذیرفته است. اگرچه ذیل برنامه‌های معاونت امور زنان و خانواده، برنامه‌ای تحت عنوان «ارتقای توانمندی‌های زنان و تحکیم خانواده» وجود دارد اما بررسی‌ها نشان می‌دهد ذیل این برنامه فعالیت

مشخصی برای تحکیم نهاد خانواده تعریف نشده است.

– متناسب نبودن شرح فعالیت‌های معاونت امور زنان و خانواده با اهداف و جایگاه معاونت امور زنان و خانواده

براساس گزارش عملکرد منتشر شده از سوی معاونت امور زنان و خانواده در سال ۱۳۹۲-۱۳۹۴، این معاونت «با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی خود، مسئولیت برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، هدایت، هماهنگی، سازماندهی و پایش و ارزیابی برنامه‌ها و اقدامات برای زنان، دختران و خانواده‌های ایرانی را برعهده دارد»^۱. با این حال نگاهی به برنامه و شرح فعالیت‌های تعریف شده برای معاونت امور زنان و خانواده نشان می‌دهد بخش عمده اقدامات آن برای سال آتی بر فعالیت‌های اجرایی متمرکز یافته است. ارتقای وضعیت بهداشت روانی و سلامت جسمانی زنان و خانواده، برگزاری نشست‌ها و نمایشگاه‌ها، تشویق زنان ایثارگر، هنرمند، محقق، نویسنده، کارآفرین و نخبه حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های بانوان حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی از جمله این موارد است. این درحالی است که انتظار می‌رود برنامه‌های معاونت همان‌طور که در گزارش عملکرد به آن اذعان شده، بر برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری و هدایت فعالیت‌ها در سطح جامعه و دستگاه‌ها متمرکز گردد.

– **عدم امکان تخمین اعتبار اختصاص یافته به شورای فرهنگی – اجتماعی زنان و خانواده**
تا پیش از لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ این شورا به‌عنوان یکی از ارکان زیرمجموعه شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌صورت مستقل اعتبار دریافت می‌نمود اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ تنها دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی اعتبار دریافت کرده و نامی از شورای فرهنگی – اجتماعی زنان و خانواده به میان نیامده است. نکته‌ای که فهم مجموع میزان اعتبارات اختصاص یافته به شورا را دشوار و غیرممکن کرده است. با این حال با توجه به اینکه یکی از برنامه‌های ذیل دبیرخانه تحت عنوان «برنامه سیاست‌گذاری در امور زنان و تحکیم خانواده» قید شده می‌توان این احتمال را داد که بخش اعظم اعتبار شورای فرهنگی – اجتماعی زنان و خانواده از طریق این برنامه تأمین خواهد شد.

– **عدم تمرکز در فعالیت‌های مرتبط با حمایت از زنان سرپرست خانوار**
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ برای اولین بار برنامه‌های مستقلی درخصوص حمایت از زنان سرپرست خانوار اعتبار دریافت کرده‌اند. این برنامه‌ها عبارتند از: برنامه «حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار» ذیل سازمان بهزیستی، «برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان و زنان سرپرست خانوار» ذیل کمیته امداد، برنامه «توسعه رفاه مادران باردار و زنان سرپرست خانوار» ذیل وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی. نکته قابل تأمل آنکه اگرچه بخش عمده شرح فعالیت‌های تعریف شده برای سازمان بهزیستی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ذیل برنامه‌های یاد شده مشترک می‌باشد اما اعتبارات این

۱. گزارش عملکرد معاونت امور زنان و خانواده در دولت تدبیر و امید ۱۳۹۲-۱۳۹۴، مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری: ۳

موضوعات بین این دو دستگاه پخش شده است. این امر از یکسو منجر به پراکنده شدن اعتبارات و کاهش حجم افراد تحت پوشش ذیل هر دو سازمان می‌گردد و ازسوی دیگر قابلیت نظارت بر فعالیت‌ها و انسجام در گزارش عملکرد کلی از وضعیت حمایت از زنان سرپرست خانوار در کل جامعه را سلب می‌کند. به نظر می‌رسد تجمیع فعالیت‌ها و اعتبارات ذیل یک دستگاه در این زمینه امکان نظارت و اثربخشی فعالیت‌ها را افزایش می‌دهد.

– مشخص نبودن رویکرد دولت در خصوص بیمه زنان خانه‌دار

با توجه به مطالبه عمومی شکل گرفته حول بیمه زنان خانه‌دار، در حال حاضر چند سال متوالی است که در قوانین بودجه سنواتی، ذیل ردیف‌های متفرقه، اعتباری برای این موضوع در نظر گرفته می‌شود. با این حال با توجه به اینکه دولت در خصوص نحوه بیمه این افراد و سهم پرداختی دولت لایحه‌ای به مجلس ارائه نکرده است، در خصوص این اعتبار و اینکه چه تعداد زن تحت پوشش قرار خواهند گرفت نمی‌توان اظهار نظر کرد. آنچه به شفاف شدن نحوه هزینه‌کرد این اعتبار کمک خواهد کرد ارائه لایحه‌ای مستقل ازسوی دولت در این خصوص است تا نحوه پوشش این بیمه و خدمات قابل ارائه ذیل آن مشخص گردد.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۵.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۴.
۳. گزارش عملکرد معاونت امور زنان و خانواده در دولت تدبیر و امید ۱۳۹۲-۱۳۹۴، مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری.
۴. گزارش عملکرد ۱۰۰ روزه معاونت امور زنان و خانواده.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۶۸۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور ۲۶. حوزه زنان و خانواده

نام دفتر: مطالعات فرهنگی (گروه زنان و خانواده)

تهیه و تدوین کنندگان: آسیه ارحامی، اکرم باجلان

ناظران علمی: سینا کلهر، ایروان مسعودی اصل

متقاضیان: کمیسیون فرهنگی، کمیسیون تلفیق

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۵

۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۴

۳. حوزه زنان و خانواده

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۱۱/۱۲